

החוק אמנם יצא לדרך - אך דואר הזבל לא נחסם כליל

הדואר בא היום ולא מפסיק לזרום

צילום: istockphoto

לאחרונה נחקק בישראל תיקון לחוק התקשורת המוכר גם כ"חוק הספאם", המנסה להתגבר על בעיית ריבוי דואר הזבל המגיע לאי-מייל שלנו • התופעה לא חוסלה כליל: מחו"ל ממשיך הדואר הבלתי נחוץ הזה לזרום וכך גם מגיעות כל ההודעות שאינן מוגדרות כ"מסחריות" • ומי שחשב שלקבל דואר זבל זה "בחינם" - טעה בגדול: זה עולה לנו הרבה כסף • כל מה שרצינו לדעת על דואר הזבל ולא ידענו את מי לשאול • על הכתבה, אגב, לא כדאי לדלג - על דואר זבל ועוד איך כדאי!

«ד"ר רותי גפני

כמה זמן העברת היום בגלישה באינטרנט, כדי "לעבור על הדואר" ולזהות מבין האי-מיילים את אלה הבודדים שמעניינים אותך? אחת הבעיות המטרידות את כל משתמשי הדואר האלקטרוני בעשור האחרון, היא כמות ההודעות המתקבלות בערוץ זה מדי יום. העברת הודעות בדואר אלקטרוני הפכה להיות פעילות שוטפת אצל כל המשתמשים. במקום לנהל שיחה רגילה או טלפונית, מועברות הודעות הלון וחזור. הטיפול בהודעות דורש זמן וקשב רב, שהם משאבים מוגבלים. חלק מההודעות המתקבלות הן דואר זבל (spam). דואר זבל הן כל אותן הודעות דואר אלקטרוני הנשלחות לכתובות רבות, המציעות למכור לנו דבר מה, מבלי שביקשנו לקבלן או יצרנו קשר קודם כלשהו עם המפרסם.

לשולח ההודעה, המנסה למכור מוצר או שירות כלשהו, או להביאו לתשומת לב המשתמשים, זו

פעולה קלה וזולה. עלות משלוח דואר זבל היא אפסית. עלות המשלוח כוללת את עלות יצירת ההודעה, שהיא לא גבוהה, וכן עלות ההתחברות לאינטרנט לצורך משלוח דרך שרתי הדואר, אשר משולמת ממילא, ללא קשר לכמות ההודעות הנשלחות. לכן, ככל שההודעה נשלחת ליעדים רבים יותר, העלות השולית לכל הודעה נוספת היא נמוכה יותר ושואפת לאפס. מצד שני, המודעות למוצר ולשירות והסיכוי למכירה נוספת, גדלים.

העלויות מגולגלות על הצרכנים

לדואר זבל יש השפעות רבות, בעיקר בתחום הכלכלי. הודעות זבל צורכות משאבי זמן, כסף וקשב רבים. אם חשבתם שדואר זבל הוא בעצם "בחינם", הרי שבסופו של דבר העלויות נופלות בכל זאת עליכם ואתם הרי בכלל לא רציתם לקבל את דואר הזבל הזה! הנה: «הודעות הזבל ממלאות את שרתי הדואר, ועל כן מכבידות עליהם. לצורך הטיפול בנושא ספקיות האינטרנט עוברות לשרתים חזקים יותר, בעלויות גבוהות יותר, שכמובן בסופו של דבר מגולגלות על הצרכנים.

«אם תיבת הדואר של המשתמש מוגבלת בנפח, לפעמים יש צורך להגדילה, בתשלום נוסף, או לפתוח תיבה חדשה במקום אחר שבו מקבלים נפח מוגדל, דבר הגורם להחלפת כתובת אלקטרונית, עם השפעות נוספות, כמו הודעה לכל הגורמים הקשורים על הכתובת החדשה.

«הודעות זבל מבזבזות זמן אצל המקבל, גם במידה והמקבל מעוניין רק למחוק את ההודעות הללו מבלי לקרוא אותן.

«על מנת להימנע מהודעות זבל, נבנו ממיני ומסנני דואר, בדרך כלל בתשלום נוסף, אך אלו, לפעמים, מסננים גם דואר חשוב, ולכן, לא מורידים מאתנו את הצורך במעבר על רשימת ההודעות המסוננות. «זמן הורדת הודעות מהאינטרנט מתאריך בעקבות הודעות רבות מדי. אם למשל אנו נמצאים בחו"ל, ומשלמים על האינטרנט לפי דקת חיבור, זה מעלה את התשלום. גם במידה שאנו עוברים על הדואר באמצעות מכשיר נייד, אנו משלמים על זמן אוויר יקר ומיותר.

בעולם יש שתי גישות

בסוף שנת 2008 נכנס לתוקף בישראל תיקון לחוק התקשורת (חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון מס' 40), התשס"ח-2008], הידוע גם כ"חוק הספאם", המנסה לפתור את בעיית דואר הזבל בערוצים שונים, כולל דואר אלקטרוני והוא מחייב חברות ומפרסמים

לקבל את אישורנו כדי לשלוח לנו הודעות פרסומיות. בעולם קיימות שתי גישות לקבלת אישור: בארצות הברית המפרסם יכול לשלוח הודעות, אלא אם כן הנמען הודיע שמסרב לקבלן. באירופה, חל איסור לשלוח הודעות, אלא אם הנמען הסכים לקבלן מראש. בישראל התקבלה השיטה האירופאית.

האם זה בכלל עזר לנו? אנו מרגישים בחודשים האחרונים, מאז שחל החוק, שאכן כמות הודעות הדואר האלקטרוני הלא רצויות קטנה יותר, אך האם הבעיה נפתרה? אולי מוקדם מדי לבדוק זאת, אך יש מספר נקודות שניתן להתייחס אליהן:

«החוק מטפל רק בשולחי דואר אלקטרוני מישראל, כלומר, הודעות זבל המתקבלות מחו"ל ימשיכו להגיע. אפשר להמשיך ולהשתמש במסנני דואר הזבל, אך אלו, כאמור, לעתים מסננים גם דואר אמיתי, ועל כן יש להיזהר. «המפרסמים יכולים לפנות באופן "חד פעמי", על מנת לבקש את אישור המקבל להיכלל ברשימת התפוצה. הפנייה החד פעמית עלולה להיות "חוזרת". «כמו כן, המפרסם יכול לפנות לכל אלו שאתם יש לו עסקי מסחר, כלומר, כנראה לא נוכל להתחמק מהודעות אלו, וגם אם אישרנו לשלוח אלינו הודעות, לא סיכמנו על כמה הודעות ובאיזו תדירות מדובר.

הודעות מ"חברים" לא נוכל לסנן

בכל הודעת דואר, המפרסמים צריכים לכתוב בשורת הנושא את המילה "פרסומית". אם נכתוב כלל אוטומטי (rule) כך שכל דואר המכיל את המילה "פרסומית" בנושא יימחק, אנו עלולים למצוא את עצמנו מוחקים גם דברי דואר שברצוננו לקבל.

דואר זבל, על פי החוק החדש, הינו דואר למטרות מסחריות. כלומר, דואר המופץ למטרות אחרות, ניתן להמשיך ולשלוח. אנו מקבלים הרבה הודעות זבל, אשר אינן הודעות פרסומיות מסחריות, ואותן לא נוכל לסנן. הדוגמאות לכך הן רבות, כגון: הודעות שנשלחות בתוך הארגון לכלל העובדים, הודעות שנשלחות מ"חברים" עם מכתבי שרשרת, מצגות למיניהן, בדיחות, פרסום ויראלי (סרטוני פרסומת מעניינים שנשלחים בין חברים ומכרים), המסתכמים למספר רב של הודעות ליום.

כנראה שהחוק החדש יקטין במידת מה את כמות דואר הזבל שאנו נקבל, אך שלא יחסל אותו לחלוטין. למרות זאת, נמשיך לקבל מדי יום כמות הולכת וגדלה של הודעות לטיפול ממקורות שונים, אשר ינצלו את משאבי הזמן והקשב שלנו, אלא אם כן תימצא דרך אשר תצמצם את כמות ההודעות. ☞

* ד"ר רותי גפני היא מרכזת הקורס "כלכלת מוצרי מידע" בתכנית ה-MBA באוניברסיטה הפתוחה.

אם תיבת הדואר של המשתמש מוגבלת בנפח, לפעמים יש צורך להגדילה, בתשלום נוסף, או לפתוח תיבה חדשה במקום אחר שבו מקבלים נפח מוגדל, דבר הגורם להחלפת כתובת אלקטרונית, עם השפעות נוספות, כמו הודעה לכל הגורמים הקשורים על הכתובת החדשה

בכל הודעת דואר המפרסמים חייבים לכתוב בשורת הנושא את המילה "פרסומית". אולם, אם נורה למחשב שכל דואר כזה יימחק אוטומטית - אנו עלולים למצוא את עצמנו מוחקים גם דברי דואר שברצוננו דווקא לקבל